

PL

EUROPEJSKA STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA

BEZPIECZNA EUROPA W LEPSZYM ŚWIECIE

EUROPEJSKA STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA

BEZPIECZNA EUROPĄ LEPSZYM ŚWIECIE

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

Uwaga

Niniejsza broszura, przygotowana przez Sekretariat Generalny Rady, nie jest wiążąca w swojej treści ani dla instytucji Unii Europejskiej, ani dla państw członkowskich.

Szczegółowych informacji udziela Zespół Informacji Publicznej Działu Komunikacji w Dyrekcji Generalnej F pod następującym adresem:

Secrétariat général du Conseil
Rue de la Loi 175
B-1048 Bruxelles

Nr faksu: +32 (0)2 281 49 77
Strona internetowa: www.consilium.europa.eu/infopublic

Wiele dodatkowych informacji o Unii Europejskiej zamieszczono w Internecie. Dostęp do nich jest możliwy poprzez serwer Europa (www.europa.eu).

Dane dotyczące katalogowania znajdują się w końcowej części niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2009

ISBN 978-92-824-2430-8

doi: 10.2860/16160

© Wspólnoty Europejskie, 2009

Kopiowanie jest dozwolone pod warunkiem, że podane zostanie źródło

Printed in Belgium

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE BIAŁYM BEZCHLOROWYM

Słowo

Europejska Strategia Bezpieczeństwa została przyjęta w grudniu 2003 roku, stając się punktem zwrotnym w rozwoju polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE.

Po raz pierwszy, w oparciu o swoje podstawowe wartości, UE porozumiała się co do wspólnej oceny zagrożenia i określiła wyraźne cele służące realizacji swoich interesów bezpieczeństwa. Nasze dążenia najlepiej wyraża sam tytuł strategii: „Bezpieczna Europa w lepszym świecie” – to właśnie jest ostatecznym celem naszych działań.

Po pięciu latach, w grudniu 2008 roku, z upoważnienia szefów państw i rządów przedstawiłem Radzie Europejskiej sprawozdanie z wdrażania Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa. Sprawozdanie to, zatytułowane „Utrzymanie bezpieczeństwa w zmieniającym się świecie” i opracowane we współpracy z Komisją Europejską, pokazuje, jak strategia sprawdziła się w praktyce i jak można poprawić jej wdrażanie. Szefowie państw i rządów zatwierdzili tę analizę.

Jak sami Państwo zobaczą, w krótkim czasie osiągnięto wiele. Ale nie można popadać w samozadowolenie. W świecie, który szybko się zmienia, nadal stoi przed nami wiele złożonych wyzwań.

Jestem przekonany, że Europa stanie na wysokości tych nowych wyzwań, tak jak czyniła to w przeszłości.

Javier Solana

*Sekretarz Generalny Rady UE/Wysoki Przedstawiciel do spraw
Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa*

Autorzy zdjęć

<i>Strona 3</i>	<i>Rada UE – © Wspólnoty Europejskie</i>
<i>Strona 10</i>	<i>Rada UE – © Wspólnoty Europejskie</i>
<i>Strona 15</i>	<i>© EC/ECHO/Adriaan Sullivan</i>
<i>Strona 17</i>	<i>EULEX Kosowo</i>
<i>Strona 25</i>	<i>© Wspólnoty Europejskie</i>
<i>Strona 28</i>	<i>EUMM Georgia</i>
<i>Strona 38</i>	<i>Rada UE – © Wspólnoty Europejskie</i>
<i>Strona 43</i>	<i>© Wspólnoty Europejskie</i>

Słowo wstępne 3

SPRAWOZDANIE NA TEMAT WDRAŻANIA
EUROPEJSKIEJ STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA
– Utrzymanie bezpieczeństwa w zmieniającym się świecie 7

BEZPIECZNA EUROPA W LEPSZYM ŚWIECIE
– Europejska Strategia Bezpieczeństwa 27

SPRAWOZDANIE NA TEMAT WDRAŻANIA EUROPEJSKIEJ STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA

Utrzymanie bezpieczeństwa w zmieniającym się świecie

Streszczenie

Pięć lat po przyjęciu Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa (ESB) przez Unię Europejską stoją większe obowiązki niż kiedykolwiek w jej dotychczasowej historii.

UE pozostaje opoką stabilności. Rozszerzenie Unii rozprzestrzeniło demokrację i pomyślność na całym naszym kontynencie. Bałkany zmieniają się na lepsze. Nasza polityka sąsiedztwa stworzyła silne ramy, w których rozwijają się nasze stosunki z partnerami na Południu i na Wschodzie, czemu nowy wyraz dają obecnie Unia dla Śródziemnomorza i partnerstwo wschodnie. Od roku 2003 UE coraz częściej skutecznie przyczynia się do rozwiązywania sytuacji kryzysowych i konfliktowych, np. w Afganistanie i Gruzji.

A jednak, dwadzieścia lat od zakończenia zimnej wojny Europa stoi przed coraz bardziej złożonymi zagrożeniami i wyzwaniem.

Konflikty na Bliskim Wschodzie i w innych częściach świata pozostają nierozwiązane, inne wybuchają, także w naszym sąsiedztwie. Przez niewydolność struktur państwa cierpi nasze bezpieczeństwo – wskutek przestępczości, nielegalnej imigracji i – od niedawna – piractwa. Rozwój terroryzmu i zorganizowanej przestępczości doprowadził do powstania nowej groźby, kryjącej się również wewnątrz naszych społeczeństw. Irański program jądrowy jest już mocno zaawansowany, co stanowi zagrożenie dla stabilności w regionie i dla całego systemu nieprolifracji.

Globalizacja przyniosła nowe szanse. Dynamiczny wzrost gospodarczy w krajach rozwijających się, wśród których wiodą Chiny, wyzwolił miliony ludzi z ubóstwa. Ale globalizacja spowodowała również, że zagrożenia są bardziej złożone i wzajemnie ze sobą powiązane. Główne arterie naszego społeczeństwa – takie jak systemy informatyczne i dostawy energii – są bardziej narażone na uszkodzenia. Globalne ocieplenie i pogarszający się stan środowiska zmieniają oblicze naszej planety. Ponadto globalizacja przyspiesza przemieszczanie się centrów władzy i odsłania zróżnicowanie systemów wartości. Ostatnie wstrząsy finansowe zachwiały zarówno rozwiniętymi, jak i rozwijającymi się gospodarkami.

Europa stanie na wysokości tych nowych wyzwania, jak robiliśmy to już w przeszłości.

Posługując się niespotykanym gdzie indziej arsenałem instrumentów, UE już przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na świecie. Działaliśmy na rzecz budowy bezpieczeństwa ludzi przez ograniczanie ubóstwa i nierówności, wspieranie dobrych rządów i praw człowieka, pomoc rozwojową oraz eliminowanie pierwotnych przyczyn konfliktu i braku bezpieczeństwa. UE jest w dalszym ciągu największym darczyńcą dla krajów będących w potrzebie. Aby osiągnąć trwałą stabilizację potrzebne jest długoterminowe zaangażowanie.

W ciągu ostatniego dziesięciolecia europejska polityka bezpieczeństwa i obrony, jako integralna część wspólnotowej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, pozwoliła na zgromadzenie doświadczeń i zdolności; w tym czasie wysłano ponad 20 misji w odpowiedzi na różne kryzysy, od misji budowania pokoju po tsunami w Aceh do ochrony uchodźców w Czadzie.

Osiągnięcia te są wynikiem charakterystycznego europejskiego podejścia do polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Ale nie można popadać w samozadowolenie. Aby zapewnić nasze bezpieczeństwo i sprostać oczekiwaniom naszych obywateli, musimy być gotowi nadawać kształt rzeczywistości. Oznacza to, że nasze myślenie musi stać się bardziej strategiczne, a my sami musimy stać się bardziej skuteczni i widoczni na świecie. Największe sukcesy odnosimy, kiedy nasze działania są spójne i podejmowane na czas, a za podstawę mają odpowiednie możliwości i nieustające poparcie społeczne.

Trwale rozwiązania konfliktów muszą być wypracowywane we współpracy wszystkich tych podmiotów regionalnych, dla których wspólnym celem jest pokój. Suwerenne rządy muszą wziąć odpowiedzialność za konsekwencje swoich działań i wspólnie odpowiadać za ochronę społeczności przed ludobójstwem, zbrodniami wojennymi, czystkami etnicznymi i zbrodniami przeciwko ludzkości.

Ważne jest, aby państwa przestrzegały fundamentalnych zasad karty ONZ oraz zasad i zobowiązań podjętych w ramach OBWE. Musimy jednoznacznie stwierdzić, że zasady poszanowania suwerenności, niezawisłości i integralności terytorialnej państw oraz pokojowego rozwiązywania konfliktów nie podlegają negocjacji. Nie można pozwolić, aby spory terytorialne były gdziekolwiek rozwiązywane przy pomocy gróźb lub wykorzystania siły zbrojnej.

Na szczeblu globalnym Europa musi przewodzić odnowie multilateralnego ładu. Na szczycie systemu międzynarodowego stoi ONZ. Cokolwiek UE uczyniła w dziedzinie bezpieczeństwa, było powiązane z celami ONZ. Jest to wyjątkowy moment, aby odnowić multilateralizm we współpracy ze Stanami Zjednoczonymi i naszymi partnerami na całym świecie. Dla Europy partnerstwo transatlantyckie pozostaje niezastąpionym fundamentem, opartym na wspólnej historii i odpowiedzialności. Unia Europejska i NATO muszą pogłębić swoje partnerstwo strategiczne, aby lepiej współpracować w dziedzinie zarządzania kryzysowego.

W ciągu ostatnich pięciu lat UE poczyniła zdecydowane postępy. Jesteśmy uznawani za ważny element w dziele tworzenia lepszego świata. Ale, niezależnie od wszelkich osiągnięć, realizacja ESB cały czas trwa. Abyśmy mogli wykorzystać swój potencjał musimy *jeszcze bardziej zwiększyć nasze zdolności, być jeszcze bardziej spójni i bardziej aktywni.*

Wprowadzenie

W grudniu 2003 roku Rada Europejska przyjęła europejską strategię bezpieczeństwa. Po raz pierwszy ustalono w niej zasady i określono wyraźne cele w zakresie realizacji interesów bezpieczeństwa UE w oparciu o nasze podstawowe wartości. Strategia ta jest kompleksowa i pozostaje w pełni aktualna.

Niniejsze sprawozdanie nie zastępuje ESB, ale ją wzmacnia. Stwarza ono okazję do przeanalizowania, co nam się udało osiągnąć w praktyce i co można zrobić, aby usprawnić realizację ESB.

*Wysoki Przedstawiciel
UE Javier Solana,
Prezydent Somalii
Sharif Sheikh Ahmed
i Sekretarz Generalny
Organizacji Narodów
Zjednoczonych Ban
Ki-moon podczas
konferencji na
temat Somalii
zorganizowanej
wspólnie w kwietniu
2009 roku w Brukseli
przez ONZ, Unię
Europejską i Unię
Afrykańską.*

I. Globalne wyzwania i główne zagrożenia

W ESB określono szereg zagrożeń i wyzwań dla naszych interesów bezpieczeństwa. Po pięciu latach żadne z nich nie znikły; niektóre stały się znaczniejsze, a wszystkie – bardziej złożone.

Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia

Proliferacja, zarówno z udziałem państw jak i terrorystów, została w ESB uznana za „potencjalnie największe zagrożenie bezpieczeństwa UE”. Ryzyko to wzrosło w ciągu ostatnich pięciu lat, co wywarło presję na struktury multilateralne. Wprawdzie Libia wycofała się z programu BMR, ale Iran i Korea Północna muszą sobie jeszcze zasłużyć na zaufanie społeczności międzynarodowej. Ponowny wzrost zainteresowania cywilnym wykorzystaniem energii jądrowej, który prawdopodobnie nastąpi w nadchodzących dziesięcioleciach, stworzy również wyzwania dla systemu nieproliferaacji, o ile nie będą mu towarzyszyły odpowiednie środki zabezpieczające.

UE działała bardzo aktywnie na forach międzynarodowych na podstawie strategii BMR przyjętej w roku 2003; była także obecna w pierwszej linii w międzynarodowych działaniach związanych z irańskim programem jądrowym. Strategia kładzie nacisk na zapobieganie – realizowane za pomocą działań w ramach ONZ i układów multilateralnych, jako znaczący darczyńca i we współpracy z państwami trzecimi i organizacjami regionalnymi w celu wzmocnienia ich zdolności zapobiegania proliferacji.

Powinniśmy kontynuować to podejście, podejmując działania polityczne i finansowe. Bardzo duże znaczenie będzie miał pomyślny wynik konferencji przeglądowej traktatu o nierozprzestrzenianiu BMR, która odbędzie się w roku 2010, a której celem będzie w szczególności wzmocnienie systemu nieproliferaacji. Dołożymy starań, aby zagwarantować, że konferencja ta w sposób wyważony, skuteczny i konkretny

przeanalizuje środki służące takim celom, jak: intensyfikacja międzynarodowych wysiłków przeciw proliferacji, rozbrojenie oraz zapewnienie odpowiedzialnego wypracowywania pokojowych zastosowań energii jądrowej przez kraje, które tego pragną.

Dalsze prace potrzebne są również w kwestiach szczegółowych, w tym: wsparcia UE dla multilateralnego podejścia do cyklu życia paliw jądrowych; przeciwdziałania finansowaniu proliferacji; środków bezpieczeństwa biologicznego i ochrony biologicznej; ograniczenie rozprzestrzeniania systemów przenoszenia broni, w szczególności pocisków balistycznych. Należy rozpocząć negocjacje międzynarodowego traktatu zabraniającego produkcji materiałów rozszczepialnych dla broni jądrowej.

Terroryzm i przestępczość zorganizowana

Terroryzm, w Europie i na całym świecie, pozostaje jednym z największych zagrożeń dla naszego życia. W Madrycie i Londynie miały miejsce ataki, gdzie indziej zostały udaremnione, a na naszym własnym kontynencie coraz większą rolę odgrywają grupy wyrosłe na rodzimym gruncie. Zorganizowana przestępczość w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla naszych społeczeństw przez handel narkotykami, ludźmi i uzbrojeniem, a także oszustwa międzynarodowe i pranie brudnych pieniędzy.

Od roku 2003 UE osiągnęła postępy w zwalczaniu obu problemów, wykorzystując dodatkowo środki wewnątrz Unii w ramach programu haskiego z roku 2004 i nową strategię dotyczącą zewnętrznego wymiaru WSiSW przyjętą w roku 2005. Środki te ułatwiły prowadzenie transgranicznych dochodzeń i koordynację stawiania przed sądem. Strategia antyterrorystyczna UE, również pochodząca z roku 2005, opiera się na poszanowaniu praw człowieka i prawa międzynarodowego. Jej podejście jest czterotorowe: zapobieganie radykalizacji i rekrutacji oraz czynnikom leżącym u ich podstaw; ochrona potencjalnych celów; ściganie terrorystów; oraz reagowanie na skutki ataku. Choć największe znaczenie mają działania na szczeblu krajowym, mianowanie koordynatora ds. zwalczania terroryzmu było istotnym krokiem na szczeblu europejskim.

W UE zrobiliśmy wiele, aby chronić nasze społeczeństwa przed terroryzmem. Wykorzystując jako podstawę istniejące rozwiązania, takie jak uzgodnienia dotyczące koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych i mechanizm ochrony ludności, powinniśmy usprawnić środki koordynacji w razie poważnych incydentów terrorystycznych, w szczegól-

ności wykorzystujących materiały chemiczne, radiologiczne, jądrowe i biologiczne. Potrzebne są dalsze prace w zakresie finansowania terroryzmu, a także skuteczna i kompleksowa polityka UE dotycząca wymiany informacji, uwzględniająca odpowiednio wymogi ochrony danych osobowych.

Musimy również zrobić więcej, aby przeciwdziałać radykalizacji postaw i rekrutacji, zwracając uwagę na ekstremistyczne ideologie i eliminując dyskryminację. Istotną rolę do odegrania ma dialog międzykulturowy, prowadzony na takich forach jak Sojusz Cywilizacji.

W zakresie przestępczości zorganizowanej należy pogłębić istniejące partnerstwa w naszym sąsiedztwie i z głównymi partnerami oraz w ramach ONZ, przez zwrócenie uwagi na przemieszczanie się osób oraz współpracę policyjną i sądową. Fundamentalne znaczenie ma wprowadzanie w życie istniejących instrumentów ONZ w dziedzinie przestępczości. Powinniśmy jeszcze bardziej zacieśnić nasze partnerstwo antyterrorystyczne ze Stanami Zjednoczonymi, w tym również w dziedzinie wymiany i ochrony danych. Powinniśmy również wzmocnić zdolności naszych partnerów w Azji Wschodniej, Afryce i wśród naszych południowych sąsiadów. UE powinna wspierać wysiłki multilateralne, przede wszystkim w ramach ONZ.

Musimy lepiej łączyć wymiar wewnętrzny i zewnętrzny. We wszystkich agencjach, na szczeblu krajowym i europejskim, potrzebne są większa koordynacja, przejrzystość i elastyczność. Ustalono to już pięć lat temu w ESB. Postęp okazał się powolny i niepełny.

Cyberbezpieczeństwo

Nowoczesne gospodarki w dużym stopniu zależą od krytycznej infrastruktury, w tym transportu, łączności i dostaw energii, ale również – od Internetu. Przyjęta w roku 2006 strategia UE na rzecz bezpiecznego społeczeństwa informacyjnego w Europie zwraca uwagę na problem przestępczości internetowej. Jednakże ataki skierowane na prywatne lub rządowe systemy informatyczne w państwach członkowskich UE nadały mu nowy wymiar, jako potencjalnej nowej broni ekonomicznej, politycznej i wojskowej.

W obszarze tym konieczne są dalsze prace w celu przeanalizowania możliwości przyjęcia kompleksowego podejścia unijnego, podniesienia poziomu świadomości i zacieśnienia współpracy międzynarodowej.

Bezpieczeństwo energetyczne

Obawy dotyczące uzależnienia od dostaw energii zwiększyły się w ciągu ostatnich pięciu lat. Spadająca produkcja w obrębie Europy oznacza, że do roku 2030 do 75% naszej ropy i gazu trzeba będzie importować. Dostawy będą pochodzić z ograniczonej liczby krajów, z których wiele stoi w obliczu zagrożeń dla swojej stabilności. Stoimy zatem w obliczu szerokiej gamy wyzwań dla bezpieczeństwa, które wymagają odpowiedzialności i solidarności od wszystkich państw członkowskich.

Naszą reakcję musi stanowić polityka energetyczna UE, która łączy w sobie aspekt zewnętrzny i wewnętrzny. Jej główne elementy przedstawiono we wspólnym sprawozdaniu Wysokiego Przedstawiciela i Komisji z czerwca 2006 roku. Wewnątrz Europy potrzebujemy bardziej zunifikowanego rynku energii o większej łączności wewnętrznej; trzeba także poświęcić szczególną uwagę krajom najbardziej odizolowanym oraz opracować metody radzenia sobie z kryzysem w przypadku tymczasowych przerw w dostawach.

Niezbędna jest większa dywersyfikacja paliw, źródeł dostaw oraz tras przesyłu, jak również dobre rządy, poszanowanie praworządności i inwestycje w państwach pochodzenia. Polityka UE wspiera te założenia przez zaangażowanie w Azji Środkowej, na Kaukazie i w Afryce, a także za pośrednictwem partnerstwa wschodniego i Unii dla Śródziemnomorza. Energia stanowi ważny czynnik w stosunkach UE z Rosją. Nasza polityka powinna obejmować trasy przesyłu, także przez Turcję i Ukrainę. Wraz z naszymi partnerami, w tym z Chinami, Indiami, Japonią i USA powinniśmy propagować energię ze źródeł odnawialnych, technologie niskoemisyjne i efektywność energetyczną, wraz z przejrzystymi i dobrze regulowanymi rynkami światowymi.

Zmiany klimatyczne

W 2003 roku w ESB określono implikacje zmian klimatycznych dla bezpieczeństwa. Pięć lat później kwestia ta stała się bardziej pilna.

W marcu 2008 roku Wysoki Przedstawiciel i Komisja przedstawili na forum Rady Europejskiej sprawozdanie, w którym zmiany klimatyczne określono jako „czynnik wielokrotniąjący zagrożenia”. Klęski żywiołowe, degradacja środowiska i konkurowanie o zasoby zaostrzają

konflikty, zwłaszcza w sytuacjach ubóstwa i wzrostu liczby ludności, co rodzi skutki w zakresie humanitarnym, zdrowotnym, politycznym i bezpieczeństwa, w tym większą migrację. Zmiany klimatyczne mogą także prowadzić do sporów o trasy handlowe, strefy morskie i uprzednio niedostępne zasoby.

Polepszyliśmy nasze możliwości w zakresie zapobiegania konfliktom i zarządzania kryzysowego, ale trzeba poprawić zdolności analityczne oraz możliwości wczesnego ostrzegania. UE nie może zrobić tego sama. Musimy pogłębić współpracę z krajami najbardziej narażonymi na ryzyko, wzmacniając ich zdolność do radzenia sobie z nim. Niezbędna będzie współpraca międzynarodowa z ONZ i organizacjami regionalnymi.

Zimbabwe – dystrybucja pomocy żywnościowej przekazanej przez UE oraz Światowy Program Żywnościowy ONZ.

II. Budowanie stabilności w Europie i poza nią

Na naszym kontynencie rozszerzenie UE jest nadal znaczącą siłą napędową stabilności, pokoju i reform.

W przypadku Turcji negocjacje rozpoczęły się w roku 2005 i od tego czasu otwarto liczne rozdziały. Postęp na Bałkanach Zachodnich jest stały, choć powolny. Negocjacje z Chorwacją w sprawie przystąpienia są na zaawansowanym etapie. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii uzyskała status kandydata. Umowy o stabilizacji i stowarzyszeniu podpisano z pozostałymi państwami Bałkanów Zachodnich. Serbia jest bliska spełnienia wszystkich warunków na drodze do pogłębienia stosunków z UE. UE nadal odgrywa wiodącą rolę w Bośni i Hercegowinie, lecz pomimo postępów, potrzeba więcej działania ze strony przywódców politycznych, by przezwyciężyć blokady stojące na drodze reform.

W Kosowie rozmieszczamy misję EULEX – naszą dotychczas największą misję cywilną w ramach EPBiO – i nadal będziemy udzielać znacznego wsparcia gospodarczego. W całym regionie niezastąpione są współpraca i stosunki dobrosąsiedzkie.

W naszym interesie leży to, aby kraje z nami graniczące były dobrze rządzone. Uruchomiona w 2004 roku Europejska Polityka Sąsiedztwa (EPS) wspiera ten proces. Na wschodzie uczestniczą w niej wszystkie kwalifikujące się kraje z wyjątkiem Białorusi, wobec której podejmujemy obecnie kroki w tym kierunku.

W przypadku Ukrainy posunęliśmy się dalej i opracowaliśmy daleko idący układ o stowarzyszeniu, który jest bliski sfinalizowania. Niedługo rozpoczniemy negocjacje z Republiką Mołdowy na temat podobnej umowy. Synergę czarnomorską uruchomiono z zamiarem uzupeł-

nienia polityk dwustronnych UE prowadzonych w tym szczególnie ważnym dla Europy regionie.

Powstały nowe obawy co do tzw. „zamrożonych konfliktów” u naszych wschodnich sąsiadów. Sytuacja w Gruzji dotycząca Abchazji i Południowej Osetii pogorszyła się, co doprowadziło do konfliktu zbrojnego między Rosją a Gruzją w sierpniu 2008 roku UE przeprowadziła reakcji międzynarodowej wykorzystując mediację między stronami, pomoc humanitarną, cywilną misję nadzoru i istotne wsparcie finansowe. Nasze zaangażowanie będzie kontynuowane, przy czym UE będzie przeprowadziła procesowi genewskiemu. Pojawiły się perspektywy ewentualnego zażegnania konfliktu o Naddniestrze będące wynikiem czynnego udziału UE w formacie negocjacji 5+2 oraz misji UE na rzecz wspomagania na granicach.

Basen Morza Śródziemnego – obszar szczególnego znaczenia i możliwości dla Europy – nadal ma przed sobą złożone problemy do rozwiązania, takie jak niedostateczne reformy polityczne i nielegalna migracja. UE i kilku partnerów śródziemnomorskich, zwłaszcza Izrael

Misja UE w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX) jest dotychczas największą misją cywilną uruchomioną w ramach europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony.

i Maroko, pracują nad pogłębieniem stosunków dwustronnych. EPS utrwaliła reformy pierwotnie rozpoczęte w ramach procesu barcelońskiego w roku 1995, ale konflikty regionalne w połączeniu z rosnącym radykalizmem nadal powodują niestabilność.

UE odgrywała wiodącą rolę w staraniach na rzecz osiągnięcia ugody na Bliskim Wschodzie przez swój udział w kwartecie, współpracę z Izraelem i Autonomią Palestyńską, Ligą Arabską i z innymi partnerami regionalnymi. UE bierze czynny udział w procesie z Annapolis, który zmierza do znalezienia rozwiązania polegającego na współistnieniu dwóch państw, i udziela stałego wsparcia finansowego i budżetowego Autonomii Palestyńskiej; tej ostatniej udziela także wsparcia w zakresie tworzenia zdolności, m.in. wysyłając w teren ekspertów z dziedziny sądownictwa, policji i zarządzania granicami. W Libanie państwa członkowskie wspierają w istotny sposób misję pokojową UNIFIL. W przypadku Iraku UE wspierała proces polityczny, odbudowę i praworządność, także za pośrednictwem misji EUJUST LEX.

Od roku 2003 Iran stanowi coraz poważniejszy powód do obaw. Irański program jądrowy był przedmiotem kolejnych rezolucji RB ONZ i MAEA. Rozwinięcie jądrowej zdolności militarnej stanowiłoby niedopuszczalne zagrożenie dla bezpieczeństwa UE. Unia, przy udziale USA, Chin i Rosji prowadziła dwutorowe podejście łączące dialog z rosnącym naciskiem. Wysoki Przedstawiciel przekazał Iranowi szeroko zakrojoną ofertę odbudowy zaufania do społeczności międzynarodowej i udziału w niej. Jeżeli zamiast tego program jądrowy będzie kontynuowany, rosła będzie potrzeba opracowania dodatkowych środków wspierających proces ONZ. Jednocześnie potrzebujemy współpracować z państwami regionu, w tym z krajami Zatoki Perskiej, w celu tworzenia bezpieczeństwa w regionie.

W ESB stwierdzono, że Europa posiada interesy w zakresie bezpieczeństwa poza jej bezpośrednim sąsiedztwem. W tym zakresie Afganistan jest szczególnym powodem do niepokoju. Europa ma długoterminowe zobowiązanie na rzecz przywrócenia temu krajowi stabilności. Państwa członkowskie UE mają znaczący udział w misji NATO, a UE jest zaangażowana na wszystkich szczeblach na rzecz dobrych rządów

i rozwoju. Rozszerzana jest także misja policyjna UE. Starania te nie przyniosą pozytywnych skutków bez pełnego zaangażowania ze strony Afganistanu i wsparcia państw sąsiednich, zwłaszcza Pakistanu, lecz także Indii, państw Azji Środkowej i Iranu. Pozytywną pozycją bilansu w regionie były w ostatnich latach lepsze perspektywy dobrych stosunków między Indiami a Pakistanem.

Powiązanie bezpieczeństwa i rozwoju

W ESB z 2003 roku oraz w europejskim konsensusie w sprawie rozwoju z 2005 roku przyznano, że bez pokoju i bezpieczeństwa nie można osiągnąć zrównoważonego rozwoju, a bez rozwoju i bez zwalczania ubóstwa nie będzie trwałego pokoju. Zagrożenia dla zdrowia publicznego, zwłaszcza pandemie, jeszcze bardziej podważają rozwój. Prawa człowieka są podstawową częścią tego równania. W wielu strefach konfliktu lub strefach pokonfliktowych musimy zaradzić przerażającemu stosowaniu przemocy seksualnej jako metody zastraszania i terroru. Niezbędne jest skuteczne wykonywanie rezolucji nr 1820 RB ONZ w sprawie przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych.

Konflikt jest często powiązany z niestabilnym państwem. Kraje takie jak Somalia są uwięzione w błędnym kole złych rządów i nawracającego konfliktu. Staraliśmy się to przełamać, zarówno za pośrednictwem pomocy w rozwoju, jak i środków zapewniających lepsze bezpieczeństwo. Reforma sektora bezpieczeństwa i rozbrojenie, demobilizacja i ponowna integracja są głównymi elementami pokonfliktowej stabilizacji i odbudowy i były naczelnymi celami naszych misji w Gwinei-Bissau i w DR Kongo. Działania takie mają największą szansę powodzenia, gdy są prowadzone w partnerstwie ze społecznością międzynarodową i z miejscowymi zainteresowanymi stronami.

U podstaw konfliktu leży często bezwzględna eksploatacja zasobów naturalnych. Dostęp do wody i surowców wywołuje napięcia, które wymagają wielostronnych rozwiązań. Proces z Kimberley i Inicjatywa Jawności w Przemysle Wydobywczym stanowią innowacyjny sposób rozwiązania tego problemu.

Piractwo

W ESB podkreślono piractwo jako nowy wymiar przestępczości zorganizowanej. Jest ono także wynikiem niewydolności państwa. 90% handlu w gospodarce światowej odbywa się drogą morską. Piractwo na Oceanie Indyjskim i w Zatoce Adeńskiej sprawiło, że kwestia ta stała się ostatnio bardziej pilna; wpłynęło ono także na dostawy pomocy humanitarnej do Somalii. Reakcja UE obejmowała misję ATALANTA – pierwszą naszą misję morską w ramach EPBiO prowadzoną wraz z innymi krajami dotkniętymi piractwem i z podmiotami międzynarodowymi, w tym NATO – której zadaniem było odstraszenie działalności pirackiej u wybrzeży Somalii.

Broń strzelecka i lekka (BSiL), amunicja kasetowa i miny przeciwpiechotne

W roku 2005 Rada Europejska przyjęła strategię UE mającą na celu zwalczanie nielegalnego gromadzenia BSiL i amunicji do niej oraz handlu nimi. W ramach wykonywania tej strategii UE wspiera program działań ONZ w tej dziedzinie. UE nadal będzie opracowywać działania mające na celu zwalczanie zagrożeń, jakie stanowi nielegalna BSiL.

UE udzieliła znaczącego poparcia koncepcji międzynarodowego traktatu o handlu bronią i postanowiła wesprzeć proces prowadzący do przyjęcia traktatu. UE ma także znaczący udział w działaniach przeciwko minom. Unia czynnie popierała i propagowała na świecie Konwencję Ottawską o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych. Konwencja z Oslo o amunicji kasetowej, uzgodniona w Dublinie w maju 2008 roku, stanowi ważny krok naprzód w reagowaniu na problemy humanitarne powodowane przez ten rodzaj amunicji, który jest przyczyną niepokoju dla wszystkich państw członkowskich UE. Przyjęcie na forum ONZ protokołu w sprawie tego rodzaju amunicji, w sposób angażujący wszystkie państwa dysponujące znaczącą siłą militarną, stanowiłby ważny krok naprzód.

III. Europa w zmieniającym się świecie

Aby reagować na zmiany warunków bezpieczeństwa, musimy być bardziej skuteczni – zarówno we współpracy z sobą nawzajem, jak i z sąsiadami oraz na całym świecie.

A. Europa bardziej skuteczna i o większych zdolnościach

Nasze możliwości w zakresie sprostania wyzwaniom zmieniały się w ciągu ostatnich pięciu lat i nadal muszą podlegać zmianom. Musimy wzmacniać naszą spójność poprzez lepszą instytucjonalną koordynację i bardziej strategiczne podejmowanie decyzji. Postanowienia traktatu z Lizbony stanowią ramy, które to umożliwiają.

Wczesne zapobieganie zagrożeniom u źródeł musi znajdować się w centrum naszego podejścia. Budowanie pokoju i długoterminowe zmniejszanie ubóstwa mają podstawowe znaczenie w tym zakresie. Każda sytuacja wymaga spójnego wykorzystania naszych instrumentów, w tym współpracy politycznej, dyplomatycznej, rozwojowej, humanitarnej, w zakresie reakcji na sytuacje kryzysowe, gospodarczej i handlowej, a także zarządzania kryzysami cywilnymi i wojskowymi. Powinniśmy także zwiększyć nasze zdolności w zakresie dialogu i mediacji. Specjalni przedstawiciele UE sprawiają, że UE wywiera wpływ w różnych regionach objętych konfliktami. Społeczeństwo obywatelskie i organizacje pozarządowe odgrywają istotną rolę jako podmioty działań i partnerzy w działaniu. Nasze misje w zakresie monitorowania wyborów, prowadzone pod kierownictwem posłów do Parlamentu Europejskiego, również wnoszą istotny wkład.

Sukces EPBiO jako integralnej części Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa jest odzwierciedleniem tego, że istnieje coraz większe zapotrzebowanie na naszą pomoc. Nasza misja w Gruzji wykazała, co można osiągnąć, jeśli działamy wspólnie i istnieje niezbędna wola

polityczna. Jednak im bardziej skomplikowanym wyzwaniom musimy sprostać, tym bardziej musimy być elastyczni. Musimy określić priorytety w zakresie zobowiązań i dostosować je do zasobów. Grupy bojowe i cywilne zespoły reagowania zwiększyły nasze zdolności szybkiego reagowania.

Kluczowe są odpowiednie i skuteczne struktury dowodzenia i sztaby. Należy wzmocnić nasze zdolności w zakresie łączenia wiedzy cywilnej i wojskowej, poczynawszy od powstawania koncepcji misji, przez fazę planowania aż do realizacji. Rozwijamy ten aspekt EPBiO poprzez tworzenie odpowiednich struktur administracyjnych, mechanizmów finansowych i systemów. Można również ulepszyć szkolenia, korzystając z Europejskiego Kolegium Bezpieczeństwa i Obrony oraz nowego europejskiego systemu wymiany młodych oficerów wzorowanego na programie Erasmus.

Do głównego nurtu działań podejmowanych w tej dziedzinie, także w ramach misji EPBiO, należy nadal włączać kwestie praw człowieka poprzez podejście opierające się na jednostce ludzkiej spójne z koncepcją bezpieczeństwa człowieka. UE uznaje rolę kobiet w budowaniu pokoju. Skuteczna realizacja rezolucji 1325 Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz rezolucji 1612 Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie dzieci w konfliktach zbrojnych ma podstawowe znaczenie w tym kontekście.

Jeśli chodzi o misje cywilne, musimy być w stanie skupiać wyszkolony personel dysponujący różnymi umiejętnościami i wiedzą, szybko go rozmieszczać i długo utrzymywać na miejscu. Potrzebna jest pełna interoperacyjność między krajowymi kontyngentami. Wspierając ten cel, państwa członkowskie zobowiązały się przygotować krajowe strategie udostępniania ekspertów i uzupełniać je bardziej mobilnym personelem wsparcia misji, także w zakresie zagadnień związanych z budżetem i zamówieniami. Sposoby udostępniania i zamawiania sprzętu powinny być bardziej skuteczne w celu terminowego rozpoczęcia misji.

Jeśli chodzi o misje wojskowe, musimy nadal wzmacniać nasze starania w zakresie zwiększania zdolności, a także wzajemną współpracę i uzgodnienia w zakresie podziału obciążeń. Doświadczenie podpowiada nam potrzebę prowadzenia dalszych prac, szczególnie w zakresie kluczowych zdolności, takich jak transport lotniczy w nagłych wypadkach, helikoptery, potencjał kosmiczny i obserwacja morza (bardziej

szczegółowo przewidziano to w deklaracji w sprawie zwiększenia zdolności). Wysiłki te muszą być wspierane przez konkurencyjny i silny przemysł obronny w całej Europie, a także przez większe inwestycje w badania i rozwój. Od roku 2004 Europejska Agencja Obrony z sukcesem prowadzi te działania i powinna nadal je kontynuować.

B. Zwiększenie wspólnych działań z sąsiadami

EPS zwiększyła poszczególne stosunki dwustronne z UE. W procesie tym należy obecnie zbudować integrację regionalną.

Unia dla Śródziemnomorza, zainicjowana w lipcu 2008 roku, wyznacza w polityce nowy moment, by osiągnąć ten cel z naszymi południowymi partnerami, dzięki realizacji kompleksowego planu prac, w tym w zakresie bezpieczeństwa morskiego, energii, wody i migracji. Ważnym elementem będzie sprostanie zagrożeniom w zakresie bezpieczeństwa, takim jak terroryzm.

Partnerstwo wschodnie przewiduje prawdziwą zmianę w stosunkach z naszymi wschodnimi sąsiadami, w których znacznie większego znaczenia nabiorą stosunki polityczne, gospodarcze i handlowe. Celem jest wzmocnienie dobrobytu i stabilności w tych państwach, a jednocześnie bezpieczeństwa UE. Propozycje dotyczą szerokiego zakresu dziedzin współpracy dwustronnej i wielostronnej, w tym bezpieczeństwa energetycznego i mobilności obywateli.

Trwała stabilność w naszym sąsiedztwie będzie wymagała trwałych wysiłków podejmowanych przez UE wraz z ONZ, OBWE, USA i Rosją. Nasze stosunki z Rosją pogorszyły się przez konflikt w Gruzji. UE oczekuje, że Rosja spełni swoje zobowiązania w sposób, który spowoduje odzyskanie niezbędnego zaufania. Nasze partnerstwo powinno opierać się na poszanowaniu wspólnych wartości, przede wszystkim praw człowieka, demokracji i praworządności oraz zasad gospodarki rynkowej, a także na wspólnych interesach i celach.

Potrzebujemy trwałych wysiłków, aby zająć się konfliktami w Południowym Kaukazie, Republice Mołdowy oraz między Izraelem a państwami arabskimi. W tym aspekcie, jak i wszędzie indziej, podstawowe znaczenie będzie miała pełna współpraca z USA. W każdym przypadku trwałe porozumienie musi łączyć wszystkich partnerów w regionie. Kraje takie jak: Turcja, Egipt, Jordania, Arabia Saudyjska i Katar odgrywają coraz

ważniejszą rolę w regionie, czego nie można powiedzieć o Iranie. Pojawia się szczególna szansa, aby wspólnie działać z Turcją, w tym także w ramach Sojuszu Cywilizacji.

C. Partnerstwa na rzecz skutecznego multilateralizmu

W ESB wezwano Europę, aby przyczyniła się do bardziej skutecznego porządku multilateralnego na całym świecie. Od 2003 roku wzmocniamy nasze partnerstwa, aby osiągnąć ten cel. Kluczowym partnerem dla Europy w tym i w innych obszarach jest USA. Wszędzie tam, gdzie razem działaliśmy, UE i USA były budzącą respekt siłą działającą na rzecz dobra na świecie.

Na szczycie systemu międzynarodowego stoi ONZ. Cokolwiek UE uczyniła w dziedzinie bezpieczeństwa, było powiązane z celami ONZ. UE prowadzi bliskie działania w kluczowych obszarach, w tym w Kosowie, Afganistanie, DRK, Sudanie/Darfurze, Czadzie i Somalii; poprawiła także powiązania instytucjonalne zgodnie z naszą wspólną deklaracją UE–ONZ z 2007 roku. Wspieramy wszystkie szesnaście obecnych operacji ONZ w zakresie utrzymywania pokoju.

UE i NATO prowadzą pomyślną współpracę w terenie na Bałkanach i w Afganistanie, mimo że powiązania formalne nie uległy poprawie. Musimy wzmocnić to strategiczne partnerstwo na rzecz naszych wspólnych interesów bezpieczeństwa, przy lepszej współpracy operacyjnej, prowadzonej z pełnym poszanowaniem niezależności każdej organizacji w podejmowaniu decyzji, i ciągłym rozwijaniu zdolności wojskowych. Od roku 2003 zacieśniliśmy nasze stosunki z OBWE, głównie w Gruzji i Kosowie.

Znacznie rozwinęliśmy nasze stosunki z Chinami. Związki z Kanadą i Japonią są bliskie i trwałe. Rosja pozostaje ważnym partnerem w kwestiach globalnych. Wciąż możemy zacieśnić stosunki z Indiami. Stosunki z innymi partnerami, w tym Brazylią, Republiką Południowej Afryki, a w Europie: Norwegią i Szwajcarią, zyskały na znaczeniu od 2003 roku.

UE coraz ściślej współpracuje z organizacjami regionalnymi, a w szczególności z Unią Afrykańską. Poprzez wspólną strategię Afryka–UE wspieramy zwiększenie afrykańskich zdolności w zakresie zarządzania kryzysowego, w tym regionalne siły gotowości i wczesne reagowanie. Zacieśniliśmy stosunki z naszymi partnerami z Azji Środkowej

w ramach strategii przyjętej w 2007 roku, przez wzmocnienie dialogu politycznego oraz działania na rzecz takich kwestii jak: woda, energia, praworządność i bezpieczeństwo. W innych obszarach UE rozwinęła powiązania z ASEAN wokół kwestii regionalnych, takich jak Birma, z SAARC i Ameryką Łacińską. Dzięki swemu doświadczeniu UE odgrywa szczególną rolę w sprzyjaniu integracji regionalnej. Jeżeli inni próbują nas naśladować, odpowiednio do swoich szczególnych uwarunkowań, to my powinniśmy ich wspierać.

System międzynarodowy utworzony pod koniec drugiej wojny światowej poddany jest presjom z wielu stron. Pojawiły się wątpliwości co do kwestii reprezentacji w instytucjach międzynarodowych. Należy poprawić legalność i skuteczność, a także sprawność podejmowania decyzji na forach multilateralnych. Oznacza to zwiększenie liczby stron podejmujących decyzje i pozostawienie większego udziału dla innych. Jeśli mamy do czynienia ze wspólnymi problemami, to najlepiej jest znajdować wspólne rozwiązania.

Kluczowe priorytety to: zmiany klimatyczne i zakończenie rundy dauhajskiej w ramach WTO. UE prowadzi negocjacje dotyczące nowego międzynarodowego porozumienia w sprawie zmian klimatycznych

Celem misji „EU NAVFOR Somalia — operacja Atalanta” jest ochrona statków przed aktami piractwa i rozbojami.

i musi używać wszystkich możliwości nacisku, by osiągnąć ambitny cel w Kopenhadze w 2009 roku. Powinniśmy kontynuować reformy systemu ONZ, rozpoczęte w 2005 roku, i podtrzymywać podstawową rolę Rady Bezpieczeństwa, a także jej najważniejszy obowiązek utrzymania pokoju i bezpieczeństwa na świecie. Międzynarodowy Trybunał Karny nadal powinien zyskiwać na skuteczności, co wpisuje się w szerokie wysiłki UE na rzecz wzmocnienia sprawiedliwości międzynarodowej i praw człowieka. Powinniśmy kształtować MFW i inne instytucje finansowe tak, aby odzwierciedlały nowoczesną rzeczywistość. Należy dokonać transformacji G8. Musimy kontynuować wspólne wysiłki na rzecz osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju.

Kwestie te wykraczają poza granice i dotyczą zarówno polityki wewnętrznej, jak i zagranicznej. W rzeczywistości wykazują, jak w dwudziestym pierwszym wieku, bardziej niż kiedykolwiek, suwerenność oznacza odpowiedzialność. W poszanowaniu podstawowych praw człowieka UE powinna kontynuować realizację porozumienia osiągniętego na Światowym Szczycie ONZ w 2005 roku, mówiącego o tym, że wspólnie ponosimy odpowiedzialność za ochronę ludności przed ludobójstwem, zbrodniami wojennymi, czystkami etnicznymi i zbrodniami przeciwko ludzkości.

***

Podstawowe znaczenie ma utrzymywanie wsparcia publicznego dla naszego zaangażowania na świecie. W nowoczesnych demokracjach, w których media i opinia publiczna odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu polityki, poparcie społeczne jest niezbędne dla utrzymania naszego zaangażowania za granicą. Rozmieszczamy policję, ekspertów prawnych i żołnierzy w strefach niestabilnych na całym świecie. Na rządach, parlamentach i instytucjach UE ciąży obowiązek przekazywania informacji na temat tego, jak działania te przyczyniają się do bezpieczeństwa w kraju.

Pięć lat temu ESB stworzyła wizję tego, w jaki sposób UE będzie siłą działającą na rzecz bardziej sprawiedliwego, bezpiecznego i zjednoczonego świata. Przeszliśmy długą drogę zmierzającą do osiągnięcia tego celu. Jednak świat wokół nas szybko się zmienia; zmieniają się również zagrożenia i siły. Aby zbudować bezpieczną Europę w lepszym świecie, musimy w większym stopniu kształtować wydarzenia. I musimy to robić już teraz.

BEZPIECZNA EUROPA W LEPSZYM ŚWIECIE

Europejska Strategia Bezpieczeństwa Bruksela, 12 grudnia 2003 r.

Wstęp

Europa nigdy dotąd nie cieszyła się w takim stopniu jak obecnie dobrobytem, bezpieczeństwem i wolnością. Przemoc z pierwszej połowy XX wieku ustąpiła miejsca okresowi pokoju i stabilności, bez precedensu w historii Europy.

Najbardziej przyczyniło się do tego utworzenie Unii Europejskiej. Dzięki niemu zmieniły się stosunki między naszymi państwami i zmieniło się życie naszych obywateli. Państwa europejskie są zaangażowane w pokojowe rozwiązywanie sporów i we współpracę za pośrednictwem wspólnych instytucji. W tym okresie, dzięki stopniowemu upowszechnianiu się praworządności i demokracji, autorytarne reżimy przekształcały się w bezpieczne, stabilne i dynamiczne demokracje. Kolejne rozszerzenia zamieniają w rzeczywistość wizję zjednoczonego pokojowego kontynentu.

Stany Zjednoczone odegrały kluczową rolę w integracji europejskiej i budowie bezpieczeństwa europejskiego, zwłaszcza za pośrednictwem NATO. Po zakończeniu zimnej wojny Stany Zjednoczone zachowały pozycję dominującą jako podmiot wojskowy. Jednak żadne państwo nie może samo rozwiązywać dzisiejszych złożonych problemów.

Przed Europą wciąż stoją zagrożenia i wyzwania dla bezpieczeństwa. Wybuch konfliktu na Bałkanach przypomniał, że wojna nie znikła z naszego kontynentu. W ostatnim dziesięcioleci żaden region na świecie nie pozostał wolny od konfliktu wojskowego. Większość tych konfliktów miała charakter wewnętrzny, a nie międzypaństwowy, zaś najwięcej ofiar padło wśród ludności cywilnej.

Jako Unia 25 państw o liczbie ludności wynoszącej ponad 450 mln, wytwarzając jedną czwartą światowego produktu narodowego brutto (PNB) i dysponując szerokim zakresem instrumentów, Unia Europejska w sposób nieunikniony jest graczem globalnym. W ostatnim dziesięcioleciu siły europejskie zostały rozmieszczone poza granicami kontynentu, w miejscach tak odległych jak Afganistan, Timor Wschodni czy DRK. Coraz dalej idąca zbieżność interesów europejskich i coraz większa solidarność wzajemna UE powoduje, że jesteśmy wiarygodniejszym i skuteczniejszym podmiotem. Europa powinna być gotowa do współodpowiedzialności za bezpieczeństwo światowe i budowę lepszego świata.

Obserwatorzy z ramienia UE rozmawiają z uchodźcami wewnętrznymi w ośrodku w Gruzji.

I. Środowisko bezpieczeństwa: Globalne wyzwania i główne zagrożenia

Globalne wyzwania

Koniec zimnej wojny sprawił, że granice w świecie są coraz bardziej otwarte, a wewnętrzne i zewnętrzne aspekty bezpieczeństwa są nierozdzielnie związane. Przepływ handlu i inwestycji, rozwój techniki i upowszechnienie demokracji przyniosły wielu ludziom wolność i dobrobyt. Inni postrzegają globalizację jako przyczynę frustracji i niesprawiedliwości. Wydarzenia te rozszerzyły również możliwości wywierania wpływu przez ugrupowania pozarządowe na stosunki międzynarodowe. Zwiększyły one również zależność Europy od wzajemnie powiązanej infrastruktury transportowej, energetycznej, informacyjnej i innej, a więc też jej podatność na związane z tym ryzyko.

Od roku 1990 niemal cztery miliony osób zginęło w wojnach, z czego 90% to ludność cywilna. Ponad 18 milionów ludzi na całym świecie opuściło swoje domy w wyniku konfliktu.

W wielu krajach rozwijających się ubóstwo i choroby powodują niewymowne cierpienia i stają się źródłem poważnych zagrożeń dla bezpieczeństwa. Prawie 3 miliardy ludzi – połowa ludności świata – musi żyć za mniej niż 2 euro dziennie. 45 milionów umiera co roku z głodu i niedożywienia. Obecnie AIDS jest jedną z najbardziej niszczących pandemii w historii ludzkości i staje się przyczyną rozpadu społeczeństw. Nowe choroby mogą się szybko rozprzestrzeniać i stać się zagrożeniami globalnymi. Afryka Subsaharyjska jest obecnie uboższa niż dziesięć lat temu. W wielu przypadkach niewydolność gospodarcza wiąże się z problemami politycznymi i konfliktami zbrojnymi.

Bezpieczeństwo jest niezbędnym warunkiem wstępnym rozwoju. Konflikty nie tylko przyczyniają się do niszczenia infrastruktury, w tym infrastruktury społecznej, ale również zwiększają przestępczość, wstrzymują inwestycje i uniemożliwiają prowadzenie normalnej działalności gospodarczej. Wiele państw i regionów wpada w błędne koło konfliktów, zagrożeń i ubóstwa.

Konkurowanie o zasoby naturalne – w szczególności o wodę – które nasili się w następnych dziesięcioleciach z powodu globalnego ocieplenia, może przyczynić się do dalszych zawirowań i ruchów migracyjnych w różnych regionach.

Zależność energetyczna budzi szczególne obawy w Europie. Europa jest największym światowym importerem ropy naftowej i gazu. Około 50% zużywanej energii pochodzi z importu. Wartość ta wzrośnie do 70% w roku 2030. Większość importowanej energii pochodzi z Zatoki Perskiej, Rosji i Afryki Północnej.

Główne zagrożenia

Atak na wielką skalę na którekolwiek państwo członkowskie jest obecnie mało prawdopodobny. Mimo to Europa staje przed nowymi zagrożeniami – bardziej różnorodnymi, mniej widocznymi i mniej przewidywalnymi.

Terroryzm: terroryzm zagraża życiu; pociąga za sobą wielkie koszty; dąży do podważenia otwartości i tolerancji w naszych społecznościach i stanowi narastające zagrożenie strategiczne dla całej Europy. Ugrupowania terrorystyczne są coraz lepiej wyposażone, coraz ściślej powiązane sieciami elektronicznymi i coraz bardziej skłonne do posługiwania się nieograniczoną przemocą, aby ich działania przyniosły ofiary na masową skalę.

Ostatnia fala terroryzmu ma zakres światowy i jest powiązana ze zbrojnym ekstremizmem religijnym. Jej przyczyny są złożone. Składa się na nie presja modernizacji, kryzysy kulturalne, społeczne i polityczne oraz wyalienowanie młodzieży żyjącej w obcych społecznościach. Zjawisko to pojawia się również w naszym społeczeństwie.

Europa jest zarówno celem, jak i bazą tak pojmowanego terroryzmu: państwa europejskie stanowią cel i były atakowane. Bazy logistyczne komórek Al Kaidy wykryto w Zjednoczonym Królestwie, we Włoszech, w Niemczech, w Hiszpanii i w Belgii. Konieczne są zharmonizowane działania na szczeblu europejskim.

Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia jest potencjalnie największym zagrożeniem dla naszego bezpieczeństwa. Reżimy traktatów międzynarodowych i porozumienia o kontroli wywozu spowolniły rozprzestrzenianie BMR i systemów jej dostarczania. Obecnie wkraczamy jednak w niebezpieczny okres, który otwiera możliwość wyścigu zbrojeń w dziedzinie BMR, zwłaszcza na Bliskim Wschodzie. Postępy w naukach biologicznych mogą zwiększyć siłę oddziaływania broni biologicznej w nadchodzących latach; ataków przy pomocy materiałów chemicznych i promieniotwórczych również nie można zlekceważyć. Rozpowszechnienie technologii raketowej stanowi następny element niestabilności i może w coraz większym stopniu narażać Europę na niebezpieczeństwo.

Najgorszy scenariusz zakłada, że w ręce ugrupowań terrorystycznych dostanie się broń masowego rażenia. W takim przypadku mała grupa mogłaby wyrządzić szkody na skalę uprzednio dostępną wyłącznie dla państw i armii.

Konflikty regionalne: problemy, takie jak w Kaszmirze, regionie Wielkich Jezior Afrykańskich i na Półwyspie Koreańskim, wpływają bezpośrednio i pośrednio na interesy Europy, tak jak konflikty bliżej jej granic, przede wszystkim na Bliskim Wschodzie. Konflikty zbrojne lub zamrożone – toczące się również niedaleko od naszych granic – zagrażają stabilności regionalnej. Niszczą życie ludzkie, infrastrukturę społeczną i fizyczną; zagrażają mniejszościom, podstawowym wolnościom i prawom człowieka. Konflikty mogą prowadzić do ekstremizmu, terroryzmu i niewydolności państwa; otwierają możliwości przed przestępczością zorganizowaną. Brak bezpieczeństwa w danym regionie może pobudzić popyt na BMR. Najpraktyczniejszym sposobem walki z często nieuchwytnymi nowymi zagrożeniami jest niekiedy rozwiązywanie zadawnionych konfliktów regionalnych.

Niewydolność państwa: Złe rządy – korupcja, nadużycie władzy, słabe instytucje i brak odpowiedzialności – oraz konflikty wewnętrzne niszczą państwa od środka. W niektórych przypadkach spowodowały one zapaść instytucji państwowych. Somalia, Liberia i Afganistan pod rządami talibów to najlepiej znane ostatnie przykłady. Zapaść państwa może być związana z oczywistymi zagrożeniami, takimi jak przestępczość zorganizowana czy terroryzm. Niewydolność państwa jest alarmującym zjawiskiem, osłabiającym globalny ład; przyczynia się ona również do niestabilności regionalnej.

Przestępczość zorganizowana: Europa jest jednym z głównych celów dla przestępczości zorganizowanej. To wewnętrzne zagrożenie naszego bezpieczeństwa ma istotny wymiar zewnętrzny: transgraniczny nielegalny handel narkotykami, kobietami i bronią oraz przemysł nielegalnych migrantów stanowi dużą część działalności gangów przestępczych. Może mieć również powiązania z terroryzmem.

Taka działalność przestępcza jest często związana ze słabymi lub niewydolnymi państwami. Dochody z narkotyków wykorzystano do osłabienia struktur państwowych w kilku państwach produkujących narkotyki. Dochody z handlu kamieniami szlachetnymi, drewnem i bronią lekką są źródłem konfliktów w innych częściach świata. Wszystkie te działania podważają zarówno praworządność, jak i porządek społeczny. W skrajnych przypadkach zorganizowane struktury przestępcze mogą zdominować państwo. 90% heroiny w Europie pochodzi z upraw maków w Afganistanie – gdzie z handlu narkotykami finansuje się prywatne armie. Większość tego narkotyku jest rozprowadzana za pośrednictwem bałkańskich sieci przestępczych, których ofiarą pada również ok. 200 000–700 000 kobiet wykorzystywanych w handlu usługami seksualnymi na całym świecie. Nowym wymiarem przestępczości zorganizowanej, któremu należy poświęcić dalszą uwagę, jest wzrost piractwa morskiego.

Zestawienie tych różnych elementów – obejmujących terroryzm z zastosowaniem maksymalnej przemocy, dostępność broni masowego rażenia, przestępczość zorganizowaną, osłabienie systemu państwowego i prywatyzację siły zbrojnej – wskazuje, że musimy liczyć się z ryzykiem konfrontacji z bardzo radykalnym zagrożeniem.

II. Cele strategiczne

Żyjemy w świecie lepszych perspektyw, ale kryje on również większe zagrożenia niż znane nam dotychczas. Przyszłość będzie zależała także od naszych działań. Musimy myśleć globalnie i działać lokalnie. Aby dbać o własne bezpieczeństwo i propagować swoje wartości, UE ma trzy cele strategiczne:

Przeciwdziałanie zagrożeniom

Unia Europejska aktywnie zwalcza kluczowe zagrożenia.

- ⤴ Po 11 września zareagowała, stosując środki obejmujące przyjęcie europejskiego nakazu aresztowania, kroki służące zwalczaniu finansowania terroryzmu oraz umowę z USA w sprawie wzajemnej pomocy prawnej. UE nadal rozwija współpracę w tej dziedzinie i ulepsza swoje środki obrony.
- ⤴ Od wielu lat prowadzi politykę przeciwko proliferacji. Unia niedawno uzgodniła dalszy program działania, przewidujący kroki wzmacniające pozycję Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, środki zwiększające kontrolę wywozu i zwalczające nielegalne dostawy i zamówienia. UE jest zaangażowana w dojście do powszechnego przestrzegania reżimów traktatowych, jak również we wzmocnienie traktatów i ich postanowień o weryfikacji.
- ⤴ Unia Europejska i państwa członkowskie interweniowały, by ułatwić rozwiązanie konfliktów regionalnych i pomóc niewydolnym państwom znów stanąć na nogi, w tym na Bałkanach, w Afganistanie i w DRK. Przywrócenie dobrych rządów na Bałkanach, sprzyjanie demokracji i umożliwienie tamtejszym władzom zwalczania przestępczości zorganizowanej to jeden

z najskuteczniejszych sposobów walki z przestępczością zorganizowaną w UE.

W erze globalizacji odległe zagrożenia mogą budzić taki sam niepokój, jak te bliższe. Program jądrowy w Korei Północnej, zagrożenie jądrowe na południu Azji i proliferacja na Bliskim Wschodzie – wszystkie te działania dotyczą także Europy.

Terroryci i przestępcy mogą obecnie działać na całym świecie: ich akcje w Azji Środkowej i Południowo-Wschodniej mogą stwarzać zagrożenie dla państw europejskich lub ich obywateli. Równocześnie globalna komunikacja zwiększa w Europie świadomość konfliktów regionalnych czy tragedii humanitarnych na całym świecie.

Nasza tradycyjna koncepcja samoobrony – aż po zakończenie zimnej wojny – opierała się na groźbie inwazji. Wraz z nowymi zagrożeniami pierwsza linia obrony często będzie znajdować się za granicą. Nowe niebezpieczeństwa są dynamiczne. Ryzyko proliferacji rośnie z czasem; pozostawione samym sobie, ugrupowania terrorystów będą coraz groźniejsze. Niewydolność państwa i przestępczość zorganizowana rozprzestrzeniają się, jeśli są lekceważone – co zaobserwowaliśmy w Afryce Zachodniej. Oznacza to, że musimy być gotowi na działania przed wystąpieniem kryzysu. Na zapobieganie konfliktom i zagrożeniom nigdy nie jest za wcześnie.

W przeciwieństwie do masowego, widocznego zagrożenia w trakcie zimnej wojny, żadne z nowych zagrożeń nie ma charakteru czysto wojskowego; żadnego z nich nie można też zwalczyć posługując się wyłącznie środkami wojskowymi. Każde z nich wymaga połączenia instrumentów. Proliferację można ograniczyć dzięki kontroli wywozu, można ją też zwalczać wywierając naciski polityczne, gospodarcze i inne, przy równoczesnej walce z jej podstawowymi przyczynami politycznymi. Pokonanie terroryzmu może wymagać połączenia środków wywiadowczych, policyjnych, sądowniczych, wojskowych i innych. W państwach niewydolnych instrumenty wojskowe mogą być potrzebne do przywrócenia porządku, a środki humanitarne do zwalczania bezpośrednich skutków kryzysu.

Konflikty regionalne wymagają rozwiązań politycznych, jednak zasoby wojskowe i skuteczna ochrona porządku mogą być przydatne w fazie wychodzenia z konfliktu. Instrumenty gospodarcze służą odbudowie,

a cywilne zarządzanie kryzysowe pomaga przywrócić rządy cywilne. Unia Europejska jest wyjątkowo dobrze przygotowana do reagowania na takie wieloaspektowe sytuacje.

Budowanie bezpieczeństwa w naszym sąsiedztwie

Nawet w erze globalizacji geografia wciąż odgrywa istotną rolę. W naszym interesie leży to, aby kraje z nami graniczące były dobrze rządzone. Sąsiedzi zaangażowani w konflikt zbrojny, słabe państwa, w których kwitnie przestępczość zorganizowana, dysfunkcyjne społeczeństwa lub lawinowy przyrost populacji przy europejskich granicach – wszystko to stwarza Europie problemy.

Integracja państw przystępujących zwiększa nasze bezpieczeństwo, ale również przybliża UE do niespokojnych regionów. Naszym zadaniem jest promować stworzenie pierścienia dobrze zarządzanych krajów na wschód od Unii Europejskiej i wzdłuż wybrzeży Morza Śródziemnego, z którymi to krajami mogą nas łączyć bliskie stosunki oparte na współpracy.

Znaczenie tych działań najlepiej widać na Bałkanach. Dzięki naszym wspólnym wysiłkom, wraz ze Stanami Zjednoczonymi, z Rosją, NATO i innymi partnerami międzynarodowymi, stabilność tego regionu nie jest już zagrożona wybuchem dużego konfliktu. Wiarygodność naszej polityki zagranicznej zależy od utrwalenia naszych osiągnięć w tym obszarze. Perspektywa przystąpienia do Unii Europejskiej jest zarówno celem strategicznym, jak i bodźcem do przeprowadzenia reform.

Nie jest w naszym interesie, by rozszerzenie stworzyło nowe linie podziałów w Europie. Korzyści płynące ze współpracy gospodarczej i politycznej trzeba poszerzyć o naszych wschodnich sąsiadów, dążąc przy tym do rozwiązania panujących tam problemów politycznych. Musimy mocniej i aktywniej zainteresować się problemami Kaukazu Południowego, który w odpowiednim czasie również stanie się regionem sąsiadującym.

Rozwiązanie konfliktu arabsko–izraelskiego jest dla Europy strategicznym priorytetem. Bez tego mała jest szansa na rozwiązanie innych problemów na Bliskim Wschodzie. Unia Europejska musi nadal być zaangażowana i gotowa na przeznaczenie środków na ten problem, póki nie zostanie on rozwiązany. Koncepcja polegająca na ustanowie-

niu dwóch państw – od dawna wspierana przez Europę – obecnie jest szeroko akceptowana. Wprowadzenie jej w życie będzie wymagać wspólnych, opartych na współpracy wysiłków Unii Europejskiej, Stanów Zjednoczonych, Organizacji Narodów Zjednoczonych i Rosji oraz państw w tym regionie, ale przede wszystkim samych Izraelczyków i Palestyńczyków.

Region Morza Śródziemnego ogólnie nadal przeżywa poważne problemy związane z zastojem gospodarczym, niepokojami społecznymi i nierozwiązanymi konfliktami. Interesy Unii Europejskiej wymagają stałego kontaktu z partnerami śródziemnomorskimi, przy pomocy skuteczniejszej współpracy gospodarczej, obronnej i kulturalnej w ramach procesu barcelońskiego. Należy również rozważyć rozszerzenie kontaktów ze światem arabskim.

Porządek międzynarodowy oparty na efektywnych stosunkach wielostronnych

W świecie globalnych zagrożeń, globalnych rynków i globalnych mediów nasze bezpieczeństwo i dobrobyt są coraz bardziej uzależnione od systemu opartego na efektywnych stosunkach wielostronnych. Nasz cel to rozwój silniejszej społeczności międzynarodowej, dobrze funkcjonujące instytucje międzynarodowe oraz oparty na prawie porządek międzynarodowy.

Jesteśmy zaangażowani w utrzymywanie w poszanowaniu i rozwój prawa międzynarodowego. Podstawowe ramy stosunków międzynarodowych określa Karta Narodów Zjednoczonych. Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych jest odpowiedzialna przede wszystkim za utrzymywanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Jednym z priorytetów Unii Europejskiej jest wzmocnienie Organizacji Narodów Zjednoczonych przez dostarczenie instrumentów, które umożliwią jej wypełnianie obowiązków oraz skuteczne działanie.

Pragniemy, aby organizacje, systemy i traktaty międzynarodowe skutecznie przeciwstawiały się zagrożeniom dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, a zatem, aby były gotowe do działania, gdy ich zasady są łamane.

Kluczowe instytucje w systemie międzynarodowym, takie jak Światowa Organizacja Handlu (WTO) i międzynarodowe instytucje finansowe,

zwiększyły liczbę swoich członków. Chiny przyłączyły się do WTO, a Rosja negocjuje przystąpienie. Naszym celem powinno być poszerzenie składu tych organów, przy zachowaniu ich wysokich standardów.

Jednym z podstawowych elementów systemu międzynarodowego są stosunki transatlantyckie. Nie leży to tylko w naszym interesie dwustronnym, ale wzmacnia również całą społeczność międzynarodową. NATO jest istotnym przejawem tych stosunków.

Organizacje regionalne również wzmacniają ład światowy. Dla Unii Europejskiej szczególne znaczenie ma siła i skuteczność OBWE i Rady Europy. Inne organizacje regionalne, takie jak ASEAN, MERCOSUR i Unia Afrykańska, znacznie przyczyniają się do poprawy utrzymania porządku na świecie.

Warunkiem porządku międzynarodowego opartego na określonych zasadach jest to, że prawo zmienia się w reakcji na rozwój sytuacji w takich dziedzinach, jak proliferacja, terroryzm czy globalne ocieplenie. W naszym interesie jest dalsze rozwijanie istniejących instytucji, takich jak Światowa Organizacja Handlu, oraz wspieranie nowych, takich jak Międzynarodowy Trybunał Karny. Nasze własne doświadczenia w Europie pokazują, że bezpieczeństwo można zwiększyć dzięki budowie zaufania i reżimom kontroli zbrojeń. Takie instrumenty mogą również istotnie przyczynić się do bezpieczeństwa i stabilności w naszym bliższym i dalszym sąsiedztwie.

Jakość społeczności międzynarodowej jest uzależniona od jakości rządów, będących jej podstawą. Najlepszą gwarancją naszego bezpieczeństwa jest świat złożony z dobrze rządzonych państw demokratycznych. Rozpowszechnianie dobrych rządów, popieranie reform społecznych i politycznych, walka z korupcją i nadużyciem władzy, ustanawianie państwa prawa i ochrona praw człowieka są najlepszymi sposobami umacniania porządku międzynarodowego.

Polityki handlowe i rozwoju również mogą być silnymi narzędziami do propagowania reform. Jako największe na świecie źródło oficjalnej pomocy i największy podmiot handlowy świata, Unia Europejska i jej państwa członkowskie zajmują dobrą pozycję w dążeniu do tych celów.

Przyczynianie się do lepszych rządów za pośrednictwem programów pomocowych, warunkowości i ukierunkowanych środków handlowych nadal jest istotną cechą naszej polityki, którą powinniśmy bardziej wzmacniać. Świat postrzegany jako przynoszący wszystkim sprawiedliwość i możliwości będzie bezpieczniejszy dla Unii Europejskiej i jej obywateli.

Pewne kraje umiejscowiły się poza granicami społeczności międzynarodowej. Niektóre dążą do izolacji; inne uporczywie naruszają normy międzynarodowe. Pożądane jest, by państwa takie ponownie przyłączyły się do społeczności międzynarodowej, a UE ma dopomóc im w tym zadaniu. Kraje, które nie chcą się przyłączyć, powinny zrozumieć, że muszą za to zapłacić określoną cenę, w tym w swoich stosunkach z Unią Europejską.

Wysoki Przedstawiciel UE Javier Solana, Sekretarz Stanu USA Hillary Rodham Clinton, Minister spraw zagranicznych Czech Karel Schwarzenberg i Komisarz UE ds. Stosunków Zewnętrznych Benita Ferrero-Waldner na spotkaniu z prasą po posiedzeniu ministerialnym UE–USA zorganizowanym podczas czeskiej prezydencji UE.

III. Konsekwencje polityki dla Europy

Unia Europejska dokonała postępów na drodze do spójnej polityki zagranicznej i skutecznego zarządzania kryzysowego. Dysponujemy instrumentami, które mogą być skutecznie wykorzystywane, co udowodniliśmy na Bałkanach i w innych obszarach. Musimy być bardziej aktywni, działać spójniej i umiejętniej, aby nasz wkład był zgodny z naszymi możliwościami. I musimy współpracować z innymi.

Zwiększenie aktywności w dążeniu do naszych celów strategicznych. Ma to zastosowanie do całego zakresu będących w naszej dyspozycji instrumentów zarządzania kryzysowego i zapobiegania konfliktom, w tym do działań politycznych, dyplomatycznych, wojskowych i cywilnych, handlowych i rozwojowych. Konieczne są aktywne polityki, by przeciwdziałać nowym dynamicznym zagrożeniom. Musimy rozwinąć strategiczną kulturę sprzyjającą wczesnej, szybkiej oraz, w koniecznych przypadkach, zdecydowanej interwencji.

Jako Unia licząca 25 członków, wydających ponad 160 miliardów euro na obronę, powinniśmy być zdolni do prowadzenia kilku operacji równocześnie. Moglibyśmy stworzyć szczególną wartość dodaną, rozwijając operacje obejmujące zdolności wojskowe i cywilne.

UE powinna wspierać Organizację Narodów Zjednoczonych w działaniach jakie podejmuje ona w reakcji na zagrożenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. UE jest zaangażowana we wzmacnianie swojej współpracy z ONZ, aby pomagać krajom wychodzącym z konfliktu, jak również by zwiększyć wsparcie dla ONZ w sytuacjach wymagających krótkoterminowego zarządzania kryzysowego.

Musimy umieć działać na czas, by zapobiec upadkowi krajów wokół nas, po wykryciu oznak proliferacji i przed powstaniem kryzysu humanitarnego. Prewencyjne zaangażowanie się może pomóc w uniknięciu poważniejszych problemów w przyszłości. Znaczenie polityczne Unii Europejskiej wzrośnie gdy podejmie się ona poważniejszych obowiązków i będzie aktywniej działać.

Zwiększenie zdolności. Europa o większych zdolnościach znajduje się w naszym zasięgu, chociaż zrealizowanie naszego pełnego potencjału wymaga czasu. Obecne działania – zwłaszcza powołanie agencji obrony – wskazują nam dobry kierunek.

Aby przekształcić nasze wojsko w bardziej elastyczne, mobilne siły i aby umożliwić im sprostanie nowym zagrożeniom, konieczne są większe zasoby na obronę i efektywniejsze posługiwanie się nimi.

Systematyczne wykorzystanie zebranych i wspólnych zasobów zmniejszyłoby powielanie działań, koszty i w średnim okresie – zwiększyłoby zdolności.

W przypadku niemal każdej dużej interwencji po skutecznej akcji wojskowej następował cywilny chaos. Potrzebujemy większego potencjału, aby zmobilizować wszystkie konieczne zasoby cywilne w sytuacjach kryzysowych i pokryzysowych.

Większy potencjał dyplomatyczny: potrzebujemy systemu łączącego zasoby państw członkowskich z zasobami instytucji UE. Rozwiązywanie problemów bardziej odległych geograficznie i politycznie wymaga lepszego zrozumienia i komunikacji.

Wspólne oceny zagrożeń są najlepszą podstawą wspólnych działań. Wymaga to lepszej wymiany informacji wywiadowczych między państwami członkowskimi i partnerami.

Wraz ze zwiększeniem potencjału w różnych dziedzinach powinniśmy myśleć o szerszym zakresie misji. Można byłoby włączyć w to wspólne operacje rozbrojeniowe, wsparcie dla państw trzecich w walce z terroryzmem oraz reformie sektora bezpieczeństwa. Reforma ta stanowiłaby część szerszego procesu budowy instytucji.

Stale porozumienia UE–NATO, zwłaszcza Berlin Plus, wzmacniają zdolność operacyjną UE i zapewniają ramy partnerstwa strategicznego między obiema organizacjami w dziedzinie zarządzania kryzysowego. Odzwierciedla to naszą wspólną wolę sprostania wyzwaniom w nowym stuleciu.

Zwiększenie spójności. Główną cechą wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony jest to, że działając wspólnie jesteśmy silniejsi. W ostatnich latach stworzyliśmy kilka różnorodnych instrumentów – każdy z nich posiada swoją własną strukturę i uzasadnienie.

Obecnie wyzwaniem jest połączenie rozmaitych instrumentów i zdolności: europejskich programów pomocowych i Europejskiego Funduszu Rozwoju, wojskowych i cywilnych zdolności państw członkowskich oraz innych instrumentów. Wszystkie one mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo nasze i państw trzecich. Bezpieczeństwo jest podstawowym warunkiem rozwoju.

Wysiłki dyplomatyczne, rozwój, handel i polityki w zakresie ochrony środowiska powinny być prowadzone zgodnie z tym samym programem. W sytuacji kryzysowej nie można niczym zastąpić jedności dowodzenia.

Lepsze skoordynowanie działań zewnętrznych z politykami wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych ma kluczowe znaczenie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości zorganizowanej.

Konieczna jest większa spójność, nie tylko między instrumentami UE, ale również w zakresie zewnętrznych działań poszczególnych państw członkowskich.

Spójne polityki potrzebne są również na szczeblu regionalnym, zwłaszcza w trakcie zażegnywania konfliktu. Problemy rzadko rozstrzygane są przez jedno państwo, czy też bez wsparcia regionalnego, czego w różny sposób doświadczone zarówno na Bałkanach, jak i w Afryce Zachodniej.

Współpraca z partnerami. Sami możemy rozwiązać niewiele problemów. Zagrożenia opisane powyżej często stoją przed nami i wszystkimi naszymi najbliższymi partnerami. Współpraca międzynarodowa jest koniecznością. Musimy dążyć do osiągnięcia naszych celów w drodze współpracy wielostronnej na forach organizacji międzynarodowych oraz przez partnerstwa z kluczowymi podmiotami.

Stosunki transatlantyckie mają kapitalne znaczenie. Działając wspólnie, Unia Europejska i Stany Zjednoczone mogą być potężną siłą działającą dla dobra świata. Naszym celem powinno być skuteczne i zrównoważone partnerstwo z USA. Jest to dla UE dodatkowy powód do dalszej rozbudowy zdolności i zwiększania spójności.

Nadal powinniśmy działać na rzecz bliższych stosunków z Rosją, co jest kluczowym czynnikiem naszego bezpieczeństwa i dobrobytu. Poszanowanie wspólnych wartości zwiększy postępy na drodze do partnerstwa strategicznego.

Nasza historia, geografia i związki kulturowe łączą nas z całym światem: naszymi sąsiadami na Bliskim Wschodzie, naszymi partnerami w Afryce, Ameryce Łacińskiej i Azji. Te stosunki są istotną podstawą dalszych działań. Powinniśmy w szczególności rozwinąć partnerstwa strategiczne z Japonią, Chinami, Kanadą i Indiami, jak również z wszystkimi podmiotami, które wspólnie z nami wyznają te same cele i wartości oraz są przygotowane do działań je wspierających.

Wniosek

Obecny świat pełen jest nowych niebezpieczeństw, ale również nowych możliwości. Unia Europejska ma możliwość przyczynienia się w istotny sposób do zmniejszania zagrożeń, jak i wykorzystywania możliwości. Aktywna i zdolna do działania Unia Europejska oddziaływałaby na skalę globalną. Dzięki temu przyczyniłaby się do wypracowania skutecznego systemu wielostronnego, prowadzącego do sprawiedliwszego, bezpieczniejszego i bardziej zjednoczonego świata.

Rada Unii Europejskiej

**EUROPEJSKA STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA –
BEZPIECZNA EUROPA W LEPSZYM ŚWIECIE**

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej

2009 – p. 43 – 14,8 x 21,0 cm

ISBN 978-92-824-2430-8

doi: 10.2860/16160

QC-78-09-568-PL-C

Jak otrzymać publikacje UE

Publikacje płatne:

- w EU Bookshop (internetowa księgarnia UE) – <http://bookshop.europa.eu>
- w księgarniach (podając tytuł, wydawcę lub numer ISBN)
- bezpośrednio u naszych przedstawicieli handlowych
Dane kontaktowe przedstawicieli handlowych można uzyskać na stronie <http://bookshop.europa.eu> lub wysyłając faks na numer +352 2929-42758.

Publikacje bezpłatne:

- w EU Bookshop (internetowa księgarnia UE) – <http://bookshop.europa.eu>
- w przedstawicielstwach lub delegaturach Komisji Europejskiej
Dane kontaktowe przedstawicielstw i delegatur można uzyskać na stronie <http://ec.europa.eu> lub wysyłając faks na numer +352 2929-42758.

Rada Unii Europejskiej
www.consilium.europa.eu

Urząd Publikacji

ISBN 978-92-824-2430-8

9 789282 424308